

OPROŠTAJ OD ĐAVLA ILI IPAK NE?

fra Dario Galić

Origen iz Aleksandrije govori na jednomu mjestu o razdiranju, sramoćenju i ubijanju vječne Riječi, njezine istine i jedinstva. Oni koji izobličuju istinu Pisma ubojice su koji proljevaju nedužnu krv jer Sveto je pismo, Božja riječ, „krv i život“. Ubojice su ponaprije krivovjerci, oni koji krivo naučavaju i tako stvaraju razdore i podjele. To su oni koji ubijaju vjeru u ljudima, koji u njihove duše unose kolebljivost i nesigurnost. Oni Riječ – živu Riječ – trgaju na komade, razdiru, razvlače i izobličuju. To čine jer je prosuđuju bez otvorenosti djelovanju Duha Svetoga, oslanjajući se samo na svoj um koji je premalena posuda da primi tako bogat sadržaj. O ovakvu odnosu prema Svetomu pismu piše fra Ivan Ivanda u svojoj knjizi *Pričaj mi o Bogu*.

Od pada u nespasenost, pa tako i tijekom čitave povijesti, čovjek je s ranjenom naravi nastojao spriječiti Boga da bude Bog. Neprestano će se čovjek ispriječavati Bogu u njegovu objaviteljskom djelu te će ići tako daleko da će i njegovo „ljubavno pismo“ čovjeku, Sveto pismo, tumačiti po svojem ideološkom

Origen iz Aleksandrije govori na jednomu mjestu o razdiranju, sramoćenju i ubijanju vječne Riječi, njezine istine i jedinstva. Oni koji izobličuju istinu Pisma ubojice su koji proljevaju nedužnu krv jer Sveto je pismo, Božja riječ, „krv i život“.

ključu. Čovjek se pokazuje tijekom povijesti počesto kao biće koje sve treba na neki način poboljšati i ubrzati, pritom ne računajući na Stvoritelja i njegove zakone, a to se događa počevši od „uzimanja ploda“ sa stabla na poticaj „kneza tame“ koji je emitirao Boga, a što će on nastaviti činiti do ponovnoga Kristova dolaska. To je slikovit govor koji nas usmjera na događaj u kojemu se negdje dogodio procjep odnosa između čovjeka i Boga. Taj grijeh, kao i svaki drugi, u svojoj biti sadrži preskakanje vremena za Hansa Ursa von

Katolička crkva svoj nauk o đavlu (dia-bolos: koji razdvaja na dvoje, činitelj razdora), palomu anđelu temelji na Svetomu pismu koje o njemu nedvosmisleno progovara, i to počevši od Knjige Postanka koja u zmiji gleda Božjega protivnika i mrzitelja čovjeka. O njemu će govoriti mudrosne i proročke knjige. Pošto je đavao progнан s nebesa (usp. Otk 9,1), neprestano je htio glumiti, emitirati samoga Boga, a to uočavamo u Knjizi Postanka gdje on obećava ljudima ono što im u biti ne može dati.

Balthasara jer Bog je taj koji odlučuje kada i što će dati čovjeku (usp. „Teologija povijesti“, *Kerigma i sadašnjost*, 32). Bogu se nikada ne žuri, nego se žuri nekome drugom kome je vrijeme Isusovim dolaskom odbrojeno.

Ovaj poduži uvodni govor poslužiti će nam za govor o jednoj knjizi koja krivo tumači

objavu, koja je vidljiva iz Svetoga pisma, o postojanju zlih duhovnih bića. Naime, radi se o tome da je ove godine na našem jeziku izišla knjiga Herberta Haaga *Oprošaj od đavla* koja je prvi put izišla 1969. dok je on još bio profesor Staroga zavjeta u Tübingenu. Haag kao crvenu nit kroz čitavu svoju knjigu provlači misao da je đavao izmišljen, tj. osporavat će njegovu egzistenciju. Za njega sam pojam „đavao“ jednostavno označava u Novomu zavjetu grijeh. On navodi kako je naš Bog htio svijet u kojemu postoji grijeh (str. 29); za njega je njegovo ljubljeno stvaranje čovjek oduvijek grješnik koji ne može umaći grijehu te se Bog pokazuje kao onaj koji nas za to tereti (str. 26–27). Po Haagu, postoje mnoga rješenja kroz pripovijesti o zlu i njegovu podrijetlu te se tako lik đavla pojavljuje u Staromu zavjetu samo iz nužde (str. 44). Trebalo je dati nekakav odgovor o zlu, a Židovi su izabrali ovaj put u rješavanju dileme. Đavlovom zavišću nije došla smrt u svijet (usp. Mudr 2,24) nego je, po Haagu, pisac Knjige Mudrosti jednostavno naivan (str. 52). Njegova je teorija da nauk o grijehu, kao i pad anđela, počiva na mitu (str. 59). Po njemu, Isus nas želi upozoriti na grijeh, a ne nikako na đavla (str. 60).

Herbert Haag govori u svojoj knjizi da je đavao jednostavno plod uvjetovanosti nastanka Svetoga pisma. A mi njemu možemo slobodno uzvratiti da je i njegovo pisanje o đavlu ništa drugo nego njegova vlastita filozofija i vlastito subjektivno mišljenje, a ne nikako egzegetska tvrdnja koja ima svoje

utemeljenje u Bibliji. Zašto to možemo s toliko sigurnosti tvrditi? Haag u svojoj knjizi provlači misao na više mjesta kako je govor o Sotoni u biti plod i utjecaj vremena nastanka biblijskih knjiga te da zbog toga mi nismo obvezni vjerovati u njega. Razlog nevjere je dakle u Haggovu shvaćanju svijeta tadašnjega vremena, a ne zato što to tvrdi Biblija ili teologija. Autoritet takva Haagova govora nije dakle građen na temeljima Biblije ili Crkve, zajednice vjernika koja, budući da nosi objaviteljski element nastanka u Isusu Kristu, jedina ispravno tumači knjige Svetoga pisma, kao i njihovu kanoničnost, odnosno vjerodostojnost božanskoga nastanka. Autoritet shvaćanja u ovome slučaju postaje vrijeme, a ne sadržaj poruke. Vidimo da Haag iskrivljuje Pismo svojim proizvoljnim tumačenjem koje nema nikakva uporišta u iščitavanju objave. Pravi vjernik, tumač Svetoga pisma, po Josephu Ratzingeru, ostaje u pravoj vjeri samo ukoliko ostaje u zajedništvu sa svima. Vjera u istinitost Riječi raspada se kada je prepuštena proizvoljnu tumačenju pojedinca (usp. *Dogma i navještaj*, 227).

Katolička crkva svoj nauk o đavlu (*dia-bolos*: koji razdvaja na dvoje, činitelj razdora), palomu anđelu temelji na Svetomu pismu koje o njemu nedvosmisleno progovara, i to počevši od Knjige Postanka koja u zmiji gleda Božjega protivnika i mrzitelja čovjeka. O njemu će govoriti mudrosne i proročke knjige. Pošto je đavao prognan s nebesa (usp. Otk 9,1), neprestano je htio glumiti, emitirati samoga Boga, a to uočavamo u Knjizi Postanka

gdje on obećava ljudima ono što im u biti ne može dati. On koji je lažna transcendencija želi odlučivati što je dobro, a što je zlo te tako to nastavlja činiti i u Novomu zavjetu gdje želi privući ljude da ga slijede. Isus, kada govori o đavlu, ne govori o grijehu, kako misli Haag, nego o personalizirajućoj sili zla, tj. o osobi ili, bolje reći, o „ne-osobi“, razgradnji, raspadu osobe, kojemu je upravo zbog toga „svojstveno da nastupa bez lica“, zaključuje Joseph Ratzinger (*Dogma i navještaj*, 230). Za Isusa „on bijaše čovjekoubojica od početka i ne stajaše u istini“ (Iv 8,44). Sam đavao Isusa prepoznaje, a on ima vlast nad njim (usp. Mk 1,23–26). On će se pokazati kao onaj koji rešeta učenike (usp. Lk 22,31), a kojega je Isus tako slavno zaustavio. Sotona je zavodnik od početka, od prvih ljudi, od zavođenja bratoubojice Kajina, tijekom čitave povijesti pa do Isusa, a i u naše vrijeme djeluje unatoč tome što je to za neke samo bajka. Sam će Haag za upozorenje Pavla VI. o djelovanju đavla u naše vrijeme reći da „Pavao VI. brka sliku svijeta i iskaz vjere u Svetom pismu“. Sotona je otac svake zloće jer u sebi utjelovljuje personifikaciju „zlog mimetizma“ koji će trajati do dolaska Isusa Krista. On je onaj koji je obmanjivao, ubijao i zavodio ljude, ali ni sâm iz daleka nije znao da će po križu upasti u zamku vlastite obmane. On je sudjelovao u procesu vlastitoga uništenja, a da to i nije znao, kako to umješno izreče René Girard (usp. *Promatrah Sotonu kako poput mune pade*, 185). Knez tame nije imao mogućnost da spozna veličinu Božje ljubavi koja će upravo na križu doživjeti svoj vrhunac. Križ

je za njega predstavljao Isusov pad i neuspjeh kojemu se toliko rado-
vao, ali mu radost nije
dugo potrajala. Isus
Krist nas je oslobodio
od bilo kakva robova-
nja. Oslobodio je čovje-
ka i od njega samoga
koji je počesto sam sebi
najveći neprijatelj. Po
zazivanju imena Isusa
Krista nestaje svakoga
straha te je on onaj koji
je stao ispred nas kao štit i zaštita. Danas se
vodi velika borba u ljudskim srcima te osta-
je pitanje na što će se sam čovjek odlučiti.
Čovjek je odgovoran u odabiru kako dobra,
tako i zla jer nam je u životu ponuđeno jed-
no i drugo. U Isusu Kristu došao je Sin da u
njemu vidimo ljubav kojom je Bog ljubio čov-
jeka i da čovjek vidi što je sve Bog spreman
učiniti za njega. On je patnju pretvorio u
najljepšu pjesmu života, on je učinio da križ
postane sama ljepota Božje objave koja ima
svoj vrhunac u uskrsnuću. Za Josepha Rat-
zingera je njegova „smrt na križu vrhunac
onoga okretanja Boga protiv samoga sebe u
kojem se on daje da bi ponovno podigao i
spasio palog čovjeka. Ljubav je to u svome
najradikalnijem obliku“ (*Deus caritas est*, br.
12). U Kristu „Bogo Čovjeku“, koji na križu
umire, ljubav ne može ostati neočita. Poslije
Kristove žrtve prestaju i bivaju nepotrebn-
ne sve ostale žrtve jer je njegov prinos po-
krio grijeha i propuste čitava čovječanstva.

Zato će Joseph Ratzinger reći da „Novi za-
vjet ne kaže da ljudi izmiruju Boga, kao što
bi valjalo očekivati, jer su oni zgriješili a ne
Bog. Tu naprotiv stoji da je Bog u Kristu svi-
jet sa sobom pomirio“. On dalje nastavlja i
govori o „ludoj Božjoj ljubavi“ koja se rasi-
pa da bi spasila ljubljeno stvorenje (*Uvod u
kršćanstvo*, 283). Bog ne čeka da oni koji su
nešto skrivili dođu izmiriti se, nego on prvi
ide njima ususret i izmiruje ih. U tome se
ogleda pravi smjer utjelovljenja, križa, po Jo-
sephu Ratzingeru. Po utjelovljenju i po križu
ljudski je rod toliko primio Boga da je sada
u stanju darivati se drugome jer ima način i
primjer, ni više ni manje nego u osobi Isu-
sa Krista koji je naš Put, Istina i Život. Po-
slije utjelovljenja i slavnoga uskrsnuća Boga
Isusa Krista susrećemo u svakomu čovjeku.
Susrećemo ga u drugome koji nam pomaže
kada smo u potrebi ili bivamo Isus kada dru-
gomu, bližnjem, pomažemo nositi njegov ži-
votni križ stvarajući od patnje simfonijsku
skladbu Krista, brata i mene.